

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

BARBARA SELAK

KOPER, 2012

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

Zaključna projektna naloga

ANALIZA RAČUNOVODSKIH IZKAZOV
PODJETJA

Barbara Selak

Koper, 2012

Mentor: izr. prof. dr. Franko Milost

POVZETEK

Zaključna projektna naloga obravnava računovodske izkaze podjetja Mizarstvo Selak, d. o. o., za leti 2009 in 2010. Obravnavano podjetje je manjše družinsko podjetje, ki se ukvarja predvsem z izdelovanjem bio sestavljivega pohištva. Prvi del naloge je teoretičen. Namenjen je predstavitvi gospodarskih kategorij, ki jih spremlja in proučuje računovodstvo, ter predstavitvi temeljnih računovodskih izkazov. Drugi del naloge je empiričen. V tem delu je najprej predstavljeno obravnavano podjetje Mizarstvo Selak, d. o. o., ter analiza bilance stanja in izkaza poslovnega izida za leti 2009 in 2010. Sledi še analiza poslovanja podjetja s kazalniki.

Ključne besede: temeljni računovodski izkazi, bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, računovodski kazalniki, stroški, odhodki, prihodki, sredstva, obveznosti do virov sredstev.

SUMMARY

The final paper comprises an analysis of the financial statements of the company Mizarstvo Selak d. o. o. for 2009 and 2010. The undertaking in question is a small family business, primarily engaged in the manufacture of bioassembly furniture. The first half of the paper is theoretical and presents the economic categories monitored and examined by accounting as well as the key financial statements of the company. The second part is empirical. The first section presents the company Mizarstvo Selak d. o. o. and analyses the balance sheets and income statements for the years 2009 and 2010. This is followed by an analysis of the company's operations using indicators.

Keywords: key financial statements, balance sheet, income statement, financial ratios, costs, expenses, revenues, assets, liabilities.

UDK: 657.36(043.2)

VSEBINA

1 Uvod.....	1
2 Gospodarske kategorije, ki jih računovodstvo spremlja in proučuje	3
2.1 Stroški.....	3
2.2 Odhodki	5
2.3 Prihodki	6
2.4 Poslovni izid	8
2.5 Sredstva	9
2.6 Obveznosti do virov sredstev	11
3 Temeljni računovodski izkazi	15
3.1 Bilanca stanja.....	15
3.2 Izkaz poslovnega izida.....	16
3.3 Izkaz denarnih tokov	18
3.4 Izkaz gibanja kapitala	20
4 Predstavitev obravnavanega podjetja	22
4.1 Osnovni podatki obravnavanega podjetja.....	22
4.2 Zaposleni v podjetju	22
4.3 Kratek opis poslovanja podjetja	22
5 Temeljna računovodska izkaza.....	24
5.1 Bilanca stanja.....	24
5.2 Izkaz poslovnega izida.....	26
6 Računovodska analiza poslovanja podjetja s kazalniki	28
6.1 Temeljni kazalniki stanja financiranja.....	28
6.2 Temeljni kazalniki stanja investiranja	30
6.3 Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja.....	31
6.4 Kazalniki gospodarnosti	32
6.5 Kazalniki donosnosti	33
6.6 Povzetek vseh kazalnikov.....	35
7 Sklep	36
Literatura in viri.....	39

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Vsebina bilance stanja.....	16
Preglednica 2: Shema izkaza poslovnega izida.....	18
Preglednica 3: Vsebina izkaza denarnih tokov po neposredni metodi.....	19
Preglednica 4: Vsebina izkaza denarnih tokov po posredni metodi.....	20
Preglednica 5: Primerjava bilance stanja za leti 2010 in 2009 (v EUR).....	25
Preglednica 6: Primerjava poslovnega izida za leti 2010 in 2009 (v EUR).....	27
Preglednica 7: Delež kapitala v financiranju.....	28
Preglednica 8: Delež dolgov v financiranju.....	29
Preglednica 9: Kazalnik finančnega vzvoda.....	29
Preglednica 10: Stopnja osnovnosti kapitala.....	30
Preglednica 11: Delež stalnih sredstev v sredstvih.....	30
Preglednica 12: Delež gibljivih sredstev v sredstvih.....	31
Preglednica 13: Koeficient opremljenosti dela s sredstvi.....	31
Preglednica 14: Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev.....	32
Preglednica 15: Koeficient kapitalske pokritosti stalnih sredstev in zalog.....	32
Preglednica 16: Koeficient celotne gospodarnosti.....	33
Preglednica 17: Koeficient gospodarnosti poslovanja.....	33
Preglednica 18: Dobičkonosnost kapitala.....	34
Preglednica 19: Dobičkonosnost sredstev.....	34
Preglednica 20: Povzetek vseh kazalnikov.....	35

1 UVOD

Računovodstvo je dejavnost spremljanja in proučevanja v denarni merski enoti izraženih pojavov, ki so povezani s poslovanjem poslovnega sistema. S poslovanjem v najširšem pomenu razumemo nakupovanje prvin, proizvodjanje in prodajanje proizvodov, nakupovanje in prodajanje blaga ter opravljanje storitev (Turk in Melavc 1998, 11).

Letno poročilo je sestavljeno iz računovodskega in poslovnega poročila. Namenjeno je predvsem poslovnim potrebam ter notranjim in zunanjim uporabnikom. Računovodsko poročilo je skupek poročil, ki vsebujejo računovodske informacije, njihove razlage in ocene. Obvezna računovodska izkaza sta po Zakonu o gospodarskih družbah bilanca stanja in izkaz poslovnega izida. Bilanca stanja pri tem prikazuje stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov ob koncu poslovnega leta, izkaz poslovnega izida pa prikazuje odhodke, prihodke in poslovni izid v poslovnem letu.

V poslovnem poročilu podjetje uporabnike seznanja s svojo poslovno politiko, strategijami, cilji in podobno. Gre za pretežno opisno predstavitev načrtovanih poslovnih procesov in stanj, dopolnjeno s števili podatki.

V manjši družbi z omejeno odgovornostjo, ki ima naravo družinskega podjetja, ima podjetnik vlogo lastnika in managerja. Prvotni pomen letnega poročila, ki je v zadovoljevanju informacijskih potreb lastnikov, tako odpade, saj ima podjetnik sam vpogled v vse računovodske informacije. Letno poročilo take družbe je namenjeno zlasti zadovoljevanju informacijskih potreb njenih posojilodajalcev, kupcev, dobaviteljev, konkurentov in države. Predstavljene računovodske informacije so pri tem odvisne tudi od same organizacije računovodstva. Če ima podjetje pravni status majhne gospodarske družbe, potem letno poročilo vključuje bilanco stanja in izkaz poslovnega izida z izkazanimi stroški, donosi in poslovnim izidom ter s podjetnikovim zaslužkom (Horvat 2000, 46–55).

Namen zaključne projektne naloge je pojasniti gospodarske kategorije, ki jih računovodstvo spremlja in proučuje, ter predstaviti temeljne računovodske izkaze. Tako prikazujemo postavke iz bilanc stanja in poslovnega izida v letih 2009 in 2010. Namen je vsekakor tudi izpolniti naša znanja s proučevanega področja.

Cilj zaključne projektne naloge je analizirati podatke iz omenjenih temeljnih računovodskih izkazov podjetja. Pri tem uporabljamo računovodske analize s pomočjo stopenj udeležbe, indeksov in koeficientov.

V teoretičnem delu zaključne projektne naloge uporabljamo sekundarne vire podatkov. Gre za strokovno literaturo in vire s proučevanega področja. V empiričnem delu pa opravljamo računovodsko analizo z uporabo podatkov iz temeljnih računovodskih izkazov podjetja. Poudarek je zlasti na opisu dejstev in procesov, zato je naš pristop deskriptiven. Pri tem

uporabljamo zlasti metode analize, sinteze in kompilacije. Poleg opisnega uporabljamo tudi analitični pristop. Na osnovi teoretičnih ugotovitev tako oblikujemo sklepe o soodvisnosti med analiziranimi pojavi.

Analizo opravljamo ob predpostavki, da je podjetje v obravnavanih računovodskih izkazih pošteno predstavilo svoje premoženjsko in finančno stanje na dan 31. 12. 2010 ter svojo poslovno uspešnost v letu 2010.

Omejitev opravljene računovodske analize je povezana zlasti z obdobjem, ki je omejeno na dve leti. Za boljši vpogled v poslovanje proučevanega podjetja bi bila potrebna večletna primerjava.

Zaključna projektna naloga je razdeljena na sedem poglavij. Prvo poglavje predstavlja uvod. V drugem poglavju so opisane gospodarske kategorije, ki jih spremlja in proučuje računovodstvo. To so stroški, odhodki, prihodki, poslovni izid, sredstva in obveznosti do virov sredstev. V naslednjem poglavju so predstavljeni temeljni računovodski izkazi. To so bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala. Četrto poglavje, ki je prvo v empiričnem delu naloge, vsebuje predstavitev obravnavanega podjetja. V petem poglavju sta analizirani bilanca stanja in izkaz poslovnega izida. Šesto poglavje pa je namenjeno računovodski analizi poslovanja podjetja s kazalniki financiranja, kazalniki investiranja, kazalniki vodoravnega finančnega ustroja, kazalniki gospodarnosti in kazalniki donosnosti. Sledi še zaključek, kjer smo povzeli ključne ugotovitve analize iz predhodnih poglavij.

2 GOSPODARSKE KATEGORIJE, KI JIH RAČUNOVODSTVO SPREMLJA IN PROUČUJE

Gospodarske kategorije, ki so predmet računovodskega spremljanja in proučevanja, delimo na dve skupini, na statične in dinamične. Statične gospodarske kategorije so sredstva in obveznosti do virov sredstev. Njihovo vrednost lahko zaznamo le v določenem trenutku opazovanja. Dinamične gospodarske kategorije so stroški, odhodki, prihodki in poslovni izid. Njihovo vrednost lahko dojamemo v določenem obdobju (Kokotec–Novak, Korošec in Melavc 2002, 25–27).

2.1 Stroški

Cilj poslovnega procesa je ustvarjanje proizvodov ali storitev. Poslovni proces pa ni mogoč brez njegovih prvin, to so delovna sredstva, predmeti dela, storitve in delo. Te prvine se v poslovnem procesu trošijo. O stroških govorimo, če potroške omenjenih prvin ovrednotimo. Stroški so torej cenovno izraženi potroški prvin poslovnega procesa (Milost 2009, 27).

Stroške razvrščamo po različnih merilih. V *naravne vrste stroškov* uvrščamo (Milost 2009, 29):

- stroške delovnih sredstev;
- stroške predmetov dela;
- stroške storitev (v širšem smislu) in
- stroške dela (v širšem smislu).

Ta razvrstitev pa ni najprimernejša, saj je nekatere stroške mogoče uvrstiti v več nakazanih naravnih vrst. Nekateri stroški nastajajo zaradi notranjih obračunov v podjetju in se z istim zneskom v istem obdobju pojavljajo večkrat, čeprav z različnimi nazivi. Zato je primernejša razvrstitev na izvorne vrste stroškov (Milost 2009, 29).

Izvirne vrste stroškov

V kategorijo izvornih vrst stroškov uvrščamo (Turk in Melavc 1998, 54):

- stroške materiala;
- stroške storitev v ožjem smislu;
- stroške amortizacije;
- stroške dela;
- stroške drugih dajatev in
- stroške obresti.

Stroški materiala so predvsem stroški osnovnega in pomožnega materiala, materiala za čiščenje in vzdrževanje, goriva in maziva, stroški energije, kupljenih polproizvodov in

nadomestnih delov, pisarniškega materiala in strokovne literature. Sem spadajo tudi stroški odpisa drobnega inventarja in embalaže, stroški kala in vrednosti loma.

Pod *stroški storitev v ožjem smislu* razumemo stroške proizvajalnih, komunalnih, obrtnih, svetovalnih storitev, stroške popravil in prevoznih storitev, stroški najemnin, plačilnega prometa, reprezentance, zavarovalnih premij, štipendij, šolnin in povračil v zvezi z delom.

Stroški amortizacije se obračunavajo od osnovnih sredstev, ki so usposobljena za uporabo, ne glede na to, ali se res uporabljajo ali ne. Amortizacija pa se ne obračunava, ko gre za zemljišča in za osnovna sredstva tistih skupin, ki nimajo več vrednosti.

Stroški dela vsebujejo plače zaposlenih, nadomestila plač (bolniške odsotnosti, prazniki, dopusti), nadomestila v naravi (zneski za prevoz na delo, zneski za topli obrok med delom), dajatve na plače ter druge stroške dela.

Stroški drugih dajatev so tisti, ki niso odvisni od poslovnega izida in niso povezani s plačami.

Stroški obresti se pojavljajo v zvezi z dobljenimi krediti in posojili. Odvisni so od dobljenega zneska in obrestne mere, ne pa od poslovnega izida.

Stroški glede na obseg dejavnosti

V kategorijo stroškov glede na obseg dejavnosti uvrščamo (Milost 2009, 31):

- stalne stroške (neomejeno stalni in omejeno stalni) in
- spremenljive stroške (sorazmerni, napredujoči, nazadujoči).

Pri spreminjanju obsega dejavnosti se vsi stroški ne vedejo enako. Na stalne (fiksne) stroške spreminjanje obsega dejavnosti ne vpliva. Spremenljivi (variabilni) stroški pa so povsem odvisni od obsega dejavnosti. Stalne stroške sestavljajo neomejeno stalni in omejeno stalni, spremenljive stroške pa sorazmerni, napredujoči in nazadujoči stroški.

Značilnost *neomejeno stalnih stroškov* je, da so v skupnem znesku povsem neodvisni od obsega dejavnosti. Sem spadajo npr. stroški najemnin, zavarovalnih premij in stroški časovno obračunane amortizacije.

Na *omejeno stalne stroške* pa sprememba obsega dejavnosti vpliva v določenih mejah. Te meje so enake obsegu dejavnosti, ki ga je mogoče doseči s polnim izkoristkom obstoječih zmogljivosti. Če se obseg dejavnosti poveča prek te meje, pa ti stroški sunkovito narastejo. Povečan obseg dejavnosti je mogoče doseči s povečanjem obsega zmogljivosti, z uvedbo novega stroja ali nove proizvodne linije.

Sorazmerno spremenljivi stroški se v skupnem znesku gibljejo sorazmerno z obsegom dejavnosti in so tudi na količinsko enoto poslovnega učinka vedno enaki. Med te stroške spadajo npr. stroški izdelovalnega materiala.

Napredujoči spremenljivi stroški v skupnem znesku naraščajo hitreje od obsega dejavnosti. Povečujejo se tudi na količinsko enoto poslovnega učinka, kadar poslovni sistem v enakem obdobju naredi več. Ti stroški so npr. plače, kadar zaradi povečanega obsega dela uvedemo dražje nadurno delo.

Nazadujoči spremenljivi stroški v skupnem znesku naraščajo počasneje od obsega dejavnosti in padajo tudi na količinsko enoto poslovnega učinka. Sem lahko uvrstimo stroške razvoja.

2.2 Odhodki

Odhodki so nasprotje prihodkom in skupaj z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem obračunskem obdobju. Večino odhodkov lahko pojasnimo s stroški, ki se nanašajo na prodane količine. Odhodki so tisti stroški, ki po odbitku od prihodkov soustvarjajo poslovni izid v določenem obračunskem obdobju. Nasprotno so stroški cenovni izraz potroškov v istem obračunskem obdobju, ki so v smotrni povezavi s tedanjo dejavnostjo. Vsi stroški tega obdobja nimajo značaja odhodkov. Prav tako ni nujno, da bi bil vsak odhodek povezan s stroški (Turk in Melavc 1998, 67).

Med odhodki in stroški obstajajo naslednja razmerja (Turk in Melavc 1998, 67):

- Poznamo odhodke, ki *niso gospodarsko povezani s stroški*. Pojavijo se, če poslovni sistem odpiše ali zmanjša znesek kakšne terjatve ali plača kazen. V takem primeru se pojavijo odhodki, ne pa tudi stroški.
- Odhodki, ki *so gospodarsko povezani s stroški* in se lahko pojavijo istočasno ali pozneje kot stroški, npr. prodaja proizvodov iz zaloge.

Med odhodki in izdatki obstajajo naslednja razmerja (Turk in Melavc 1998, 67):

- Odhodki, ki *ne temeljijo na izdatkih* in se pojavijo, če poslovni sistem odpiše kako terjatev, ki ni v zvezi z izdatki. Pojavijo se odhodki, ne pa tudi izdatki.
- Odhodki, ki *so gospodarsko povezani z izdatki* in se lahko pojavijo pred izdatki, istočasno kot izdatki ali pozneje kot izdatki.
- Izdatki, ki ne vodijo k odhodkom, npr. nakup zemljišča ali vračilo posojila.

Slovenski računovodski standardi 17 (SRS 17, 2006) odhodke razvrščajo na:

- poslovne odhodke;
- finančne odhodke in
- druge odhodke.

Poslovni odhodki

Poslovni odhodki so stroški (brez obresti), ki se nanašajo na prodane poslovne učinke, ter nabavna vrednost prodanega trgovskega blaga, materiala in podobnega v obračunskem obdobju. Pokriti jih je treba s prihodki istega obdobja.

Med poslovne odhodke spadajo proizvodni stroški prodanih količin, splošni stroški uprave in prodaje, neposredni stroški prodaje in prevrednotovalni poslovni odhodki (Milost 2009, 47).

Finančni odhodki

Finančni odhodki so odhodki, ki niso neposredno povezani z opravljanjem osnovne dejavnosti v poslovnem sistemu, temveč zlasti z njenim dolžniškim financiranjem in finančnimi naložbami. Med finančne odhodke spadajo stroški obresti, ki so povezani z najetimi posojili, in prevrednotovalni finančni odhodki, ki se pojavljajo v zvezi z dolgoročnimi in kratkoročnimi finančnimi naložbami zaradi njihove oslabitve (Milost 2009, 48).

Drugi odhodki

Drugi (izredni) odhodki so izgubljene vrednosti, ki niso povezane z nastajanjem proizvodov in storitev kot poslovnih učinkov. Nastajajo z izrednim zmanjševanjem sredstev ali z izrednim povečevanjem dolgov. Drugi odhodki se ne morejo pojavljati zaradi razlogov, povezanih z osebno odgovornostjo. Med druge odhodke spadajo (Milost 2009, 49):

- neobičajne postavke, ki zmanjšujejo celotni poslovni izid in ne izvirajo iz rednega poslovanja;
- postavke, ki zmanjšujejo celotni poslovni izid in izvirajo iz preteklih obračunskih obdobj;
- znesek izgube iz prejšnjih let, ki ga namerava poslovni sistem poravnati v obračunskem obdobju;
- oblikovanje rezervacij za poravnavanje možne izgube.

2.3 Prihodki

Prihodki so nasprotje odhodkov in skupaj z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem obračunskem obdobju. Opredeljeni so s prodajno vrednostjo prodanih količin, zajemajo pa tudi nekatere izredne postavke, ki prav tako povečujejo poslovni izid. Prihodke moramo ločiti od prejemkov, saj le povečujejo stanje denarja (Turk in Melavc 2001, 76).

Med prihodki in prejemki obstajajo naslednja razmerja (Turk in Melavc 2001, 76):

- prihodki, ki ne temeljijo na prejemkih – brezplačno pridobljen aparat;
- prihodki, ki so gospodarsko povezani s prejemki – prodaja proizvodov;
- prejemki, ki ne vodijo k prihodkom – najeta posojila.

Običajno so seveda prihodki povezani s prejemki, vendar ne nujno, da v istem obdobju. Razlikujemo (Turk in Melavc 2001, 76):

- prihodki se pojavijo pred prejemki – kupci plačajo praviloma pozneje kot prevzamejo blago in z njim račun;
- prihodki se pojavijo hkrati s prejemki – plačilo ob prevzemu;
- prihodki se pojavijo pozneje kot prejemki – prejeti predujem.

Po SRS 18 se prihodke razčlenjuje na redne, ki jih sestavljajo poslovni in finančni prihodki, ter na izredne prihodke.

Poslovni prihodki

Med poslovne prihodke prištevamo prihodke od prodaje lastnih poslovnih učinkov, to je proizvodov in storitev, prihodke iz prodaje trgovskega blaga in materiala ter druge prihodke, ki se nanašajo na pridobljene podpore za prodane količine.

Med te druge prihodke, povezane s poslovnimi učinki, štejemo subvencije, dotacije, regrese, premije in podobne prihodke.

V računovodstvu poslovne prihodke izkazujemo kot čiste prihodke, zmanjšane za količinske in kakovostne popuste. Poslovni prihodki temeljijo na izdanih fakturah, iz katerih so razvidni vrednost prodanih proizvodov, trgovskega blaga, materiala ali opravljenega dela ter roki in pogoji plačila (Zadravec 2003, 109).

Finančni prihodki

Finančni prihodki so po SRS 18 prihodki od naložbenja. Pojavljajo se v zvezi s finančnimi naložbami pa tudi v zvezi s terjatvami. Sestavljajo jih obračunane obresti in deleži v dobičku drugih, pa tudi prevrednotovalni finančni prihodki. Razčlenjujejo se na finančne prihodke, ki niso odvisni od poslovnega izida drugih (na primer prejete obresti), in finančne prihodke, ki so odvisni od poslovnega izida drugih (na primer prejete dividende).

Prevrednotovalni finančni prihodki se pojavljajo ob odtujitvi finančnih naložb, ko se povečanje njihove knjigovodske vrednosti zaradi predhodne okrepitve ne zadržuje več v presežku iz prevrednotenja. Takšno naravo ima tudi presežek njihove prodajne cene nad knjigovodsko vrednostjo, zmanjšano za presežek iz prevrednotenja zaradi predhodne okrepitve finančne naložbe.

Izredni prihodki

Izredne prihodke sestavljajo neobičajne postavke in tudi subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki. Med izrednimi prihodki se izkazujejo še izterjane popravljene in odpisane terjatve, vrnjene kazni in prejete odškodnine. Neobičajne postavke izhajajo iz dogodkov ali poslov, ki niso običajni pri rednem delovanju podjetja in se zato ne pojavljajo pogosto (Zadravec 2003, 112).

2.4 Poslovni izid

Po SRS 19 je poslovni izid razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki v obračunskem obdobju. Denarni izid je razlika med prejemki in izdatki v obračunskem obdobju.

Obstajajo temeljne in druge vrste poslovnega izida. Temeljne vrste poslovnega izida so celotni dobiček, čisti dobiček in izguba. Dobiček in izgubo kot temeljno vrsto poslovnega izida delimo glede na velikost ugotovljene razlike med prihodki in odhodki na poslovni izid iz prodaje, poslovni izid iz rednega delovanja in poslovni izid iz celotnega poslovanja. Druge najpomembnejše vrste poslovnega izida so prispevek za kritje, kosmati poslovni izid in razlika v ceni. Te vrste poslovnega izida so pomembne za notranje uporabnike, temeljne vrste poslovnega izida pa so pomembne za notranje in zunanje uporabnike (Zadravec 2003, 129).

Celotni dobiček podjetja je razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki podjetja v obračunskem obdobju. Celotni dobiček je pozitiven poslovni izid, ki pripada podjetju in tudi državi.

Čisti dobiček je celotni dobiček, zmanjšan za davke iz dobička. Višino davka na dobiček ugotavljamo v skladu z zakonom o davku na dobiček, ki določa odbitne in pribitne postavke. Čisti dobiček je pozitiven poslovni izid, pripada zgolj podjetju in o njegovi delitvi odločajo lastniki podjetja na predlog uprave.

Izguba je razlika med odhodki in prihodki. Je negativen poslovni izid in se prikazuje znotraj celotnega kapitala kot odbitna postavka, saj zmanjšuje vrednost celotnega kapitala (Igličar in Hočevar 1997, 148).

Prispevek za kritje je razlika med prihodki od prodaje in spremenljivimi stroški prodanih poslovnih učinkov.

Kosmati poslovni izid (dobiček ali izguba) iz celotnega poslovanja je razlika med poslovnimi prihodki in proizvajalnimi stroški prodanih poslovnih učinkov skupaj z nabavno vrednostjo prodanega trgovskega blaga.

Razlika v ceni je razlika med prihodki od prodaje in nabavno vrednostjo prodanega trgovskega blaga (Milost 2009, 54).

2.5 Sredstva

S pojmom sredstva označujemo vrednosti stvari, pravic in denarja. Z njimi poslovni sistem razpolaga in z njihovo pomočjo uresničuje smoter in poslovne cilje, praviloma so last poslovnega sistema. V računovodstvu celoto sredstev označujemo tudi z izrazom aktiva. Obstajajo različne možne razvrstitve sredstev, po kateri sredstva sestavljajo osnovna sredstva, obratna sredstva in finančne naložbe.

Glede na hitrost preoblikovanja delimo sredstva tudi na *stalna* oziroma dolgoročna in *gibliva* ali kratkoročna. Stalna sredstva se v prvotno obliko praviloma preoblikujejo v obdobju, daljšem od leta dni. Tvorijo jih osnovna sredstva in dolgoročne finančne naložbe. Gibljiva sredstva se v prvotno obliko preoblikujejo praviloma v obdobju do enega leta. Sem uvrščamo obratna sredstva in kratkoročne finančne naložbe (Kokotec–Novak, Korošec in Melavc 2002, 27).

Osnovna sredstva

Osnovna sredstva so lahko v obliki stvari ali pravic. Prva imenujemo tudi opredmetena osnovna sredstva, druga pa neopredmetena dolgoročna sredstva. Za osnovna sredstva je značilno, da se v poslovnem procesu ne porabljajo in ne spreminjajo svoje pojavne oblike. Njihova doba uporabnosti je daljša od enega leta, torej se v prvotno pojavno obliko vrnejo v obdobju, daljšem od enega leta. Koeficient obračanja osnovnih sredstev je tako manjši od 1.

Opredmetena osnovna sredstva so stvari (Milost 2009, 61):

- ki jih podjetje ima, da z njimi lahko opravlja svojo dejavnost ali pa vzdržuje in popravlja druge takšne stvari;
- ki jih podjetje pridobi ali izdelava z namenom, da jih bo samo uporabljalo;
- ki niso namenjene prodaji v okviru rednega delovanja;
- ki jih ima podjetje v lasti ali finančnem najemu.

Osnovna sredstva v obliki stvari obsegajo (Milost 2009, 62) :

- zemljišča, na katerih podjetje posluje;
- zgradbe, npr. objekti visoke gradnje, nizke gradnje, vodne gradnje ipd;
- opremo, npr. stroji, naprave, napeljave, sredstva prevoza in zvez, orodja, inventar ipd;
- biološko opremo, npr. večletne nasade (vinogradi, sadovnjaki) in osnovno čredo (plemensko in delovno živino).

Osnovna sredstva v obliki stvari so lahko v uporabi, v pripravi, zunaj uporabe ali dana v poslovni najem (Milost 2009, 61–62).

Neopredmetena dolgoročna sredstva

Neopredmetena dolgoročna sredstva so naložbe v pridobitev materialnih pravic ali dolgoročno vračunljivi stroški in izdatki v zvezi s poslovanjem podjetja. Neopredmetena dolgoročna sredstva imajo zgolj obliko pravic in obsegajo (Igličar in Hočevar 1997, 83):

- organizacijske stroške in stroške razvijanja;
- naložbe v koncesije, patente, licence, blagovne znamke in podobne pravice;
- naložbe v dobro ime.

Obratna sredstva

Obratna sredstva imajo lahko pojavne oblike stvari, pravic in denarja. V poslovnem sistemu se porabljajo, spreminjajo svojo pojavno obliko in snovno prehajajo v poslovne učinke. V prvotno pojavno obliko (denar) se vrnejo v obdobju, krajšem od enega leta. Koeficient obračanja obratnih sredstev je tako večji od 1 (Milost 2009, 64–65).

Obratna sredstva v obliki stvari (Milost 2009, 65):

- material v širšem smislu, npr. polproizvodi, nabavljeni osnovni in pomožni material, gorivo, mazivo, deli;
- drobni inventar v širšem smislu, npr. orodja, naprave;
- nedokončana proizvodnja v širšem smislu, npr. lastni polproizvodi;
- dokončani proizvodi in trgovsko blago.

Obratna sredstva v obliki pravic (Milost 2009, 65):

- prejeti kratkoročni vrednostni papirji, npr. blagajniški zapisi, čeki, menice;
- sprotne terjatve, npr. terjatve do kupcev, dobaviteljev, države;
- kratkoročno odloženi stroški;
- kratkoročno nezaračunani prihodki.

Obratna sredstva v obliki denarja (Milost 2009, 66):

- denar v blagajni, na transakcijskem računu in deviznem računu;
- odprti akreditivi;
- denar na izločenih računih za sprotne potrebe.

Finančne naložbe

Dolgoročne finančne naložbe podjetja so naložbe v druga podjetja za obdobje, ki je daljše od enega leta. Namenjene so pridobivanju prihodkov od financiranja in ohranjanju oziroma povečevanju vrednosti vloženih sredstev.

Med finančne naložbe spadajo (Igličar in Hočevar 1997, 93–94):

- naložbe v kapital drugih podjetij;
- dana posojila;
- dane pologe in varščine;
- naložbe v odkupljene lastne delnice.

Naložbe v kapital drugih podjetij zagotavljajo sodelovanje pri upravljanju in udeležbo v poslovnem izidu podjetja, v katerem naložbe nastopajo kot kapital.

Dolgoročno dana posojila temeljijo na posojilnih pogodbah ali kupljenih obveznicah. Vračajo se z obroki, ki obsegajo vračilo glavnice in zaračunane obresti.

Dolgoročni pologi in varščine so denarna sredstva na bankah, ki bodo podjetju na voljo v roku, daljšem od enega leta.

Do *dolgoročnih naložb v odkupljene lastne delnice* pride, ko se podjetje odloči za nakup lastnih delnic.

2.6 Obveznosti do virov sredstev

Medtem ko nam sredstva dajejo odgovor na vprašanje kaj, nam viri sredstev dajejo odgovor na vprašanje od kod. Viri sredstev so pravne in fizične osebe, ki so poslovnemu sistemu s svojimi finančnimi naložbami ali dobavami omogočile sredstva (Turk in Melavc 2001, 105).

Najpomembnejši viri sredstev poslovnega sistema so njegovi ustanovitelji. To so lahko pravne ali fizične osebe, država in drugi. Poleg teh nastopajo kot viri sredstev poslovnega sistema njegovi dobavitelji, posojilodajalci, zaposleni in drugi.

Do vseh virov sredstev ima poslovni sistem obveznosti. Obveznosti se med seboj razlikujejo glede na njihovo zapadlost. Poznamo (Milost 2009, 68):

- takojšnje;
- kratkoročne;
- dolgoročne in
- trajne obveznosti do virov sredstev.

Obveznosti do virov sredstev po temeljni razvrstitvi sestavljajo kapital, pasivne časovne razmejitve in dolgovi (Milost 2009, 69).

Kapital

Kapital izraža lastniško financiranje podjetja in je za podjetje v času poslovanja trajen vir financiranja. Kapital namreč zapade le ob prenehanju poslovanja podjetja, ko lastniki želijo vložena sredstva nazaj (Igličar in Hočevar 1997, 108).

Kapital lahko pojmujeemo finančno in stvarno. Finančno pojmovanje kapitala pomeni vloženi denar ali vloženo kupno moč. Torej pomeni merjenje kapitala z vloženi denarnimi sredstvi oziroma z vloženo kupno močjo tega denarja. Stvarno pojmovanje kapitala je sposobnost za delovanje. Kapital je v tem primeru proizvodjalna zmogljivost podjetja, ki jo lahko merimo s fizično učinkovitostjo, npr. dnevni obseg proizvodnje (Dobeic in Kolarič 2000, 26).

Kapital je tudi osnova za merjenje dobička, je merilo donosnosti podjetja. Celotni kapital podjetja obsega (Milost 2009, 70):

- vpoklicani kapital;
- kapitalne rezerve;
- rezerve iz dobička;
- preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let ali prenesena izguba iz prejšnjih let;
- presežek iz prevrednotenja in
- nerazdeljeni čisti dobiček ali neporavnano čisto izgubo poslovnega leta.

Vpoklicani kapital se deli na osnovni kapital in nevpoklicani osnovni kapital, ki je odbitna postavka od osnovnega kapitala. Osnovni kapital je nominalno opredeljen v statutu poslovnega sistema, vplačajo pa ga lastniki. V družbi z omejeno in neomejeno odgovornostjo sestavljajo osnovni kapital deleži v kapitalu, v enolastniškem poslovnem sistemu pa kapitalna vloga.

Kapitalne rezerve sestavljajo zlasti vplačani presežek kapitala in dodatna vplačila družbenikov.

Rezerve iz dobička so namensko prihranjeni del čistega dobička. Delimo jih na zakonske rezerve, rezerve za lastne deleže, statutarne rezerve in druge rezerve iz dobička. Namenjene so poravnavanju morebitnih bodočih izgub in ohranjanju plačilne sposobnosti (Milost 2009, 70).

Preneseni čisti dobiček prejšnjih let je tisti del čistega dobička iz prejšnjih let, ki ni bil razporejen v rezerve ali kako drugače porabljen. *Prenesena izguba prejšnjih let* je še neporavnana izguba prejšnjih let. ZGD določa, da mora družba čisti dobiček oziroma izgubo prejšnjih let razporediti najpozneje v petih letih po sprejemu letnega poročila. Iz prenesenega čistega dobička prejšnjih let se v poznejših letih lahko izplačajo dividende, naknadno oblikujejo rezerve, pokrije izgubo ali poveča osnovni kapital (Igličar in Hočevar 1997, 117).

Presežek iz prevrednotenja je posledica povečanja knjigovodske vrednosti sredstev.

Nerazdeljeni čisti dobiček poslovnega leta je del dobička, ki je v podjetju ostal nerazdeljen. Pozneje ga je mogoče nameniti za poravnavanje izgube ali ga razdeliti na posamezne sestavine celotnega kapitala. *Neporavnano čisto izgubo poslovnega leta* poravnava podjetje iz doseženih prihodkov v naslednjih petih letih oziroma po tem času z zmanjšanjem celotnega kapitala (Milost 2009, 71).

Pasivne časovne razmejitve

Pasivne časovne razmejitve se pojavljajo kot (Milost 2009, 71):

- kratkoročno odloženi ali neobračunani prihodki;
- kratkoročno vnaprej vračunani stroški (odhodki).

Kratkoročno odloženi prihodki se pojavijo, ko podjetje že zaračuna ali že prejme plačilo za storitve, ki jih še ni opravilo. Pogoji za to je, da je kupec dolžan v vsakem primeru poravnati račun v celoti. Podjetje upošteva prejete zneske med prihodki šele, ko storitev opravi. Ti prihodki tedaj skupaj s stroški, ki so nastali pri opravljanju storitev, oblikujejo poslovni izid.

Kratkoročno vnaprej vračunani stroški so posledica enakomernega obremenjevanja dejavnosti podjetja s stroški, ki so pričakovani, pa se še niso pojavili. Ti stroški so tako že razporejeni po poslovnih učinkih, čeprav še niso nastali. Kratkoročno vnaprej vračunani stroški pozneje pokrivajo ustrezne dejansko nastale stroške.

Poleg kratkoročnih poznamo tudi dolgoročne pasivne časovne razmejitve, ki jim pravimo rezervacije. Namenjene so poravnavanju prihodnjih obveznosti (Milost 2009, 72):

- za katere pričakujemo, da se bodo na podlagi obvezujočih preteklih dogodkov pojavile v obdobju, daljšem od enega leta;
- katerih velikost lahko zanesljivo ocenimo.

Dolgovi

Dolgovi so obveznosti do upnikov podjetja. Lahko so kratkoročni in dolgoročni. Dolgoročna je obveznost, ki zapade v plačilo v roku, daljšem od enega leta. Kratkoročna obveznost zapade v plačilo v največ enem letu.

Vsebinsko obveznosti iz naslova dolgov delimo na obveznosti iz financiranja in obveznosti iz poslovanja.

Obveznosti iz financiranja

Obveznosti iz financiranja nastanejo zaradi izposojanja sredstev od drugih, v obliki posojil ali izdanih vrednostnih papirjev. Za izposojena sredstva mora podjetje posojilodajalcu plačati obresti, ki za podjetje pomenijo odhodek financiranja.

Obveznosti iz poslovanja

Obveznosti iz poslovanja nastajajo v zvezi s poslovanjem in jih razdelimo na (Igličar in Hočevar 1997, 124):

- obveznosti do dobaviteljev, npr. plačilo materiala in opravljenih storitev;
- obveznosti za prejete predujme;
- obveznosti do delavcev, npr. neizplačane plače;
- obveznosti do države, npr. še neplačani davki in prispevki;
- druge obveznosti.

3 TEMELJNI RAČUNOVODSKI IZKAZI

Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida sta temeljna računovodska izkaza in tudi najpomembnejši sestavini letnega obračuna poslovnega sistema. Poleg njiju pa poznamo še izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala. Prvi prikazuje prejemke in izdatke v obračunskem obdobju, če je sestavljena po neposredni metodi, oziroma pritoke in odtoke, če je sestavljena po posredni metodi. Drugi pa prikazuje spremembe sestavin kapitala v obračunskem obdobju (Milost 2009, 77).

Namen računovodskih izkazov je zagotavljanje informacij o finančnem položaju in uspešnosti poslovanja podjetja, ki so koristne širokemu krogu uporabnikov pri sprejemanju ekonomskih odločitev. Računovodski izkazi so namenjeni notranjim, predvsem pa zunanjim uporabnikom (Igličar in Hočevar 1997, 45).

Vsi temeljni izkazi, čeprav vsak predstavi poslovanje družbe po svoje, se med seboj dopolnjujejo. Zato jih moramo pri analiziranju zaradi celovitejše in popolnejše predstavitve družbe preučevati skupaj.

Za vse družbe sta obvezna računovodska izkaza bilanca stanja in izkaz poslovnega izida. Izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala sta obvezna le pri velikih in srednjih gospodarskih družbah, ki nastopajo na borzi vrednostnih papirjev (Zadravec 2003, 23–24).

3.1 Bilanca stanja

Bilanca stanja nam na določen dan obračunskega obdobja kaže premoženjsko sliko družbe in je sestavljena dvostransko. Ima dve med seboj uravnoteženi strani, v katerih mora biti resnično in pošteno izkazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov za določeno poslovno leto.

Na aktivni strani bilance stanja so sredstva v skladu z računovodskimi standardi SRS 24 razvrščena po hitrosti obračanja med stalna in gibljiva, znotraj te razvrstitve pa po obliki med stvari, pravice in denar. Na pasivni strani bilance stanja pa so razvrščene obveznosti do virov sredstev po obliki med kapital in dolgove, po zapadlosti pa med dolgoročne in kratkoročne obveznosti (Zadravec 2003, 28).

Poznamo več vrst bilanc stanja (Milost 2009, 78–79):

- glede na čas, v katerem jih sestavljamo (predračunske ali obračunske);
- glede na uporabnike informacij (notranje ali zunanje);
- glede na namen (redne ali izredne) in
- glede na obliko (vzporedne, zaporedne in stopenjske).

Pri sestavljanju bilance stanja moramo upoštevati naslednja načela (Dobeic in Kolarič 2000, 33):

- načelo *popolnosti*, ki zahteva, da so v bilanci stanja zajeta vsa sredstva in vse obveznosti do njihovih virov;
- načelo *resničnosti*, ki zahteva, da bilanca stanja prikaže dejansko stanje aktivnih in pasivnih postavk;
- načelo *preglednosti*, ki zahteva pravilno razporeditev bilančnih postavk;
- načelo *jasnosti*, ki zahteva, da mora vsaka bilančna postavka omogočati vpogled v njeno vsebino, tako da je vsakomur razumljiva;
- načelo *povezanosti*, ki zahteva vsakoletno sestavljanje bilance stanja po enaki metodi, saj je le tako omogočeno medsebojno primerjanje bilančnih postavk.

Shema bilance stanja je prikazana v preglednici 1.

Preglednica 1: Vsebina bilance stanja

<i>Sredstva</i>	<i>Obveznosti do virov sredstev</i>
A. Stalna sredstva	A. Kapital
1. Neopredmetena dolgoročna sredstva	1. Osnovni kapital
2. Opredmetena osnovna sredstva	2. Vplačani presežek kapitala
3. Dolgoročne finančne naložbe	3. Rezerve
4. Popravek kapitala	4. Preneseni čisti dobiček ali izguba prejšnjih let
B. Gibljava sredstva	5. Revalorizacijski popravek kapitala
1. Zaloge	6. Nerazdeljeni čisti dobiček ali izguba poslovnega leta
2. Dolgoročne terjatve iz poslovanja	B. Dolgoročne rezervacije
3. Kratkoročne terjatve iz poslovanja	C. Dolgoročne obveznosti iz financiranja
4. Kratkoročne finančne naložbe	Č. Dolgoročne obveznosti iz poslovanja
5. Denarna sredstva	D. Kratkoročne obveznosti iz financiranja
6. Aktivne časovne razmejitev	E. Kratkoročne obveznosti iz poslovanja
	F. Pasivne časovne razmejitev
<i>Aktiva</i>	<i>Pasiva</i>

Vir: Horvat 2000, 209–211.

3.2 Izkaz poslovnega izida

Izkaz poslovnega izida je temeljni računovodski izkaz, ki prikazuje, koliko prihodkov je podjetje ustvarilo v enem letu, koliko je bilo odhodkov in kakšen poslovni izid ustreza takšnemu poslovanju. Izkaz poslovnega izida ima obliko stopenjskega zaporednega izkaza

poslovnega izida. To je računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazan poslovni izid za poslovno leto, za katerega se sestavlja.

Poslovni izid je razlika med prihodki in odhodki ter je lahko pozitiven (dobiček) ali negativen (izguba).

Od podjetja do podjetja je odvisno, katere minimalne zahteve in postavke bo razširilo za svoje potrebe informiranja. Računovodski izkazi morajo vsebovati vse postavke, ki so dovolj pomembne, da lahko vplivajo na ocene in odločitve.

Po standardih je podjetju na voljo več različic izkaza uspeha, in sicer različica I, ki ustreza nemški računovodski šoli, ter različica II, ki ustreza angloameriški računovodski šoli (Zadravec 2003, 103).

Poslovni izid je mogoče ugotoviti tudi iz dveh bilanc stanja, ki si sledita. Poslovni izid je v tem primeru ugotovljen kot razlika v višini celotnega kapitala na začetku in ob koncu obračunskega obdobja. Vendar iz bilance stanja ni mogoče ugotoviti izvora poslovnega izida, to je, kateri prihodki in kateri odhodki so oblikovali poslovni izid.

Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida sta medsebojno povezana. Ta povezanost pa je opazna le, če v bilanci stanja dobiček še ni razdeljen oziroma če izguba še ni poravnana. Dobiček je v tem primeru izkazan na strani obveznosti do virov sredstev v bilanci stanja in na strani odhodkov v izkazu poslovnega izida. Nasprotno pa je izguba izkazana na strani sredstev v bilanci stanja in na strani prihodkov v izkazu poslovnega izida (Milost 2009, 82).

Ena od možnih shem izkaza poslovnega izida je prikazana na preglednici 2.

Preglednica 2: Shema izkaza poslovnega izida

	A.	Čisti prihodki iz prodaje
+/-	B.	Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
+	C.	Vrednost usredstvenih (aktiviranih) lastnih proizvodov ali storitev
+	Č.	Drugi prihodki iz poslovanja
=	D.	<i>Kosmati donos iz poslovanja</i>
-	E.	Stroški blaga, materiala in storitev
		1. Nabavna vrednost prodanega blaga
		2. Stroški materiala
		3. Stroški storitev
-	F.	Stroški dela
		1. Stroški plač
		2. Stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja
-	G.	Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih in opredmetenih osnovnih sredstev
-	H.	Odpisi obratnih sredstev
-	I.	Drugi odhodki poslovanja
=	J.	<i>Dobiček iz poslovanja ali izguba iz poslovanja</i>
+	K.	Prihodki na podlagi deležev iz dobička podjetij v skupini
+	L.	Prihodki na podlagi deležev iz dobička drugih povezanih podjetij
+	M.	Prihodki na podlagi deležev iz dobička drugih
+	N.	Prihodki iz obresti in drugi prihodki od financiranja
-	O.	Odpisi dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb
-	P.	Stroški obresti in drugi odhodki financiranja
=	R.	<i>Dobiček ali izguba iz rednega delovanja</i>
+	S.	Izredni prihodki (tudi prihodki za poravnavo izgube prejšnjih let)
-	Š.	Izredni odhodki (tudi za poravnavo izgube prejšnjih let)
=	T.	<i>Celotni dobiček ali izguba</i>
-	U.	Davki iz dobička
-	V.	Drugi davki
=	Z.	<i>Čisti dobiček ali čista izguba poslovnega leta</i>

Vir: Horvat 2000, 206–207.

3.3 Izkaz denarnih tokov

Izkaz denarnih tokov prikazuje prejemke, izdatke in stanje denarnih sredstev, ki je razlika med posameznimi vrstami prejemkov in izdatkov v obračunskem obdobju. Prejemki so neposredna povečanja, izdatki pa neposredna zmanjšanja stanja denarnih sredstev. Denarna sredstva so denar v blagajni (gotovina), denar na transakcijskem računu in druga dobroimetja

v bankah. Bilanca denarnih tokov prikazuje spremembo višine denarnih sredstev in je namenjena zadovoljevanju notranjih informacijskih potreb.

Izkaz denarnih tokov lahko sestavimo po neposredni ali po posredni metodi. Po neposredni metodi ga sestavimo takrat, ko razpolagamo s podatki o začetnem in končnem stanju denarja ter o prejemkih in izdatkih v obračunskem obdobju. Izkaz po posredni metodi pa prikazuje povečanja in zmanjšanja vseh sredstev in obveznosti do virov sredstev v obračunskem obdobju. Za njegovo sestavo potrebujemo bilanco stanja obračunskega obdobja. Gre za prikaz razlik v višini sredstev in obveznosti do virov sredstev med začetno in končno bilanco stanja obračunskega obdobja. Izkaz denarnih tokov, sestavljen po posredni metodi, je tako izvedeni računovodski izkaz, sestavljen na podlagi dveh bilanc stanja, ki si časovno sledita (Milost 1996, 85).

V preglednicah 3 in 4 je prikazana vsebina izkaza denarnih tokov po obeh metodah, oblika in vsebina obeh je določena s SRS 26.

Preglednica 3: Vsebina izkaza denarnih tokov po neposredni metodi

Izkaz denarnih tokov	
A. Denarni tokovi pri poslovanju	
a) Prejemki pri poslovanju	
b) Izdatki pri poslovanju	
c) Prebitek prejemkov pri poslovanju ali prebitek izdatkov pri poslovanju (a + b)	
B. Denarni tokovi pri naložbenju	
a) Prejemki pri naložbenju	
b) Izdatki pri naložbenju	
c) Prebitek prejemkov pri naložbenju ali prebitek izdatkov pri naložbenju (a + b)	
C. Denarni tokovi pri financiranju	
a) Prejemki pri financiranju	
b) Izdatki pri financiranju	
c) Prebitek prejemkov pri financiranju ali prebitek izdatkov pri financiranju (a + b)	
Č. Končno stanje denarnih sredstev	
x) Denarni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ac, Bc in Cc)	
+	
y) Začetno stanje denarnih sredstev	

Vir: SRS 2006, 26.6.

Preglednica 4: Vsebina izkaza denarnih tokov po posredni metodi

Izkaz denarnih tokov
A. Denarni tokovi pri poslovanju
a) Postavke izkaza poslovnega izida (poslovni in finančni prihodki, poslovni odhodki brez amortizacije in finančni odhodki iz poslovnih obveznosti, davki iz dobička in drugi davki)
b) Sprememba čistih obratnih sredstev in poslovnih postavk bilance stanja
c) Prebitek prejemkov pri poslovanju ali prebitek izdatkov pri poslovanju (a + b)
B. Denarni tokovi pri naložbenju
a) Prejemki pri naložbenju
b) Izdatki pri naložbenju
c) Prebitek prejemkov pri naložbenju ali prebitek izdatkov pri naložbenju (a + b)
C. Denarni tokovi pri financiranju
a) Prejemki pri financiranju
b) Izdatki pri financiranju
c) Prebitek prejemkov pri financiranju ali prebitek izdatkov pri financiranju (a + b)
Č. Končno stanje denarnih sredstev
x) Denarni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ac, Bc in Cc)
+
y) Začetno stanje denarnih sredstev

Vir: SRS 2006, 26.9.

3.4 Izkaz gibanja kapitala

Izkaz gibanja kapitala je tisti izkaz, ki ga morajo v svoje letno poročilo vključiti vse večje, srednje in male družbe, katerih vrednostni papirji kotirajo na borzi. Izkaz gibanja kapitala je temeljni izkaz, ki prikazuje gibanje posameznih sestavin kapitala v poslovnem letu, kakor tudi uporabo čistega dobička in pokrivanje izgube.

V izkazu gibanja kapitala so posamezne sestavine kapitala prikazane v stolpcih ali preglednicah. Za vsako sestavino kapitala je v posameznih vrsticah najprej prikazano začetno stanje sestavin kapitala proučevanega obdobja. Potem so prikazani možni pojavi, ki povzročajo spremembe posameznih sestavin kapitala in nazadnje še končno stanje kapitala v obdobju (Zadravec 2003, 145).

Možne pojave spreminjanja kapitala je mogoče strniti v tri vrste (Zadravec 2003, 145):

- premik v kapital;
- premik v kapitalu in
- premik iz kapitala.

Različne sestavine kapitala so v posameznih stolpcih prikazane takole (Zadravec 2003, 146):

- vpoklicani kapital;
- kapitalske rezerve;
- rezerve iz dobička;
- preneseni čisti poslovni izid;
- čisti poslovni izid poslovnega leta in
- prevrednotovalni popravki kapitala.

4 PREDSTAVITEV OBRAVNAVANEGA PODJETJA

4.1 Osnovni podatki obravnavanega podjetja

Popolno ime: Mizarstvo Selak, d. o. o.
Skrajšano ime: Selak, d. o. o.
Sedež in naslov: Planina pri Cerknem 49, Cerknob
Vrsta organizacije: družba z omejeno odgovornostjo

Dejavnost družbe je:

16.100 Žaganje, skobljanje in impregniranje lesa
16.210 Proizvodnja furnirja in plošč na osnovi lesa
16.220 Proizvodnja sestavljenega parketa
16.230 Stavbno mizarstvo in tesarstvo
16.240 Proizvodnja lesene embalaže
16.290 Proizvodnja drugih izdelkov iz lesa, plute, slame in protja
31.010 Proizvodnja pohištva za poslovne in prodajne prostore
31.020 Proizvodnja kuhinjskega pohištva
31.090 Proizvodnja drugega pohištva
32.990 Druge nerazvrščene predelovalne dejavnosti
33.190 Popravila drugih naprav
41.200 Gradnja stanovanjskih in nestanovanjskih stavb
43.320 Vgrajevanje stavbnega pohištva
43.910 Postavljanje ostrešij in krovška dela
95.240 Popravila pohištva

4.2 Zaposleni v podjetju

V podjetju je trenutno redno zaposlenih šest oseb in občasno kakšen študent oziroma dijak na praksi. Vsi zaposleni imajo pogodbo za nedoločen čas. Povprečna starost zaposlenih je 40 let. Izobrazbena struktura je nizka, vendar delajo na tem, da bi jo izboljšali, saj se zaposleni redno izobražujejo na različnih seminarjih in tečajih. Trije delavci imajo končano poklicno šolo, trije pa končano srednjo tehnično šolo. V podjetju je samo ena ženska, pet je moških.

4.3 Kratek opis poslovanja podjetja

Sedež in proizvodnja podjetja sta v Planini pri Cerknem. Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1992 in je takrat začelo delovati samo z enim zaposlenim v obliki samostojnega podjetnika posameznika. Skozi leta se je obseg dela hitro povečeval, tako se je tudi število zaposlenih iz leta v leto povečevalo. Družba se je leta 2009 iz samostojnega podjetnika posameznika

statusno preoblikovala v družbo z omejeno odgovornostjo. Opredeljena je kot mikro družba, ker povprečno število zaposlenih ne presega 10 delavcev, vrednost aktive in čisti prihodki od prodaje pa ne presegajo 2.000.000,00 EUR. Družba je družinsko podjetje, lastništvo je v rokah dveh fizičnih oseb, zastopniki družbe pa so štirje. Osnovni kapital družbe znaša 262.528,00 EUR in je visok glede na to, da ZGD za družbo z omejeno odgovornostjo predpisuje osnovni kapital v minimalni višini 7.500,00 EUR.

Vizija podjetja je ostati vodilni proizvajalec bio pohištva v Sloveniji za Evropo in razširiti proizvodni program z novimi, tržno zanimivimi izdelki. Na ta način se bo povečala rast kapitala, varnost podjetja in zaposlenih. Med primarne cilje podjetja spada tudi skrb za kakovostno in sodobno poslovanje ter zagotavljanje zadovoljstva zaposlenih in skrb za varovanje okolja.

Podjetje se ponaša z visoko tehnološkim petosnim CNC strojem, s katerim je proizvodnja tehnološko izredno izpopolnjena, saj so z njim sposobni izdelati še tako zahtevne izdelke. V lasti imajo tudi svojo sušilnico lesa, ki jo uporabljajo predvsem za svoje potrebe.

Podjetje izvaja temeljne aktivnosti: organiziranje proizvodnih procesov, nabava in dostava osnovnih surovin (les), sušenje lesa, nabava pomožnih surovin, obdelava lesa, proizvodnja izdelkov, lakiranje oziroma oljenje izdelkov, izvajanje nadzora in kontrole končnih proizvodov, embaliranje, skladiščenje, dostava do odjemalcev in računovodstvo.

Izdelavni materiali, ki jih uporabljajo, so masiva (polparjena bukev, javor, lipa, jelša), vezane plošče, iverne plošče in furnir. Uporabljeni pomožni materiali so laki, vodoodporni laki, naravno olje, poliuretanski laki, lepila in PVC lepila. Ostali materiali pa še steklo, okovja, vijaki, mozniki.

Izdelujejo predvsem sestavljiv bio program za opremljanje pisarn (pisarniški predalniki na kolescih, samostoječi predalniki, omarice za fascikle itd.) in stanovanj (sestavljive omarice za predsobo, dnevno sobo, kopalniška stojala za brisače itd.). Izdelki so tehnološko zahtevni in temu primerno dragi, saj spadajo v bio program, kar pomeni, da so popolnoma naravno površinsko obdelani izdelki.

Drugi izdelki so še nožniki, masivni stoli, počivalniki, tabureji in klubske mizice. Ti izdelki niso tako zelo tehnološko zahtevni, vendar je proces proizvodnje dolg.

Podjetje približno 80 % proizvodnje nameni na trg EU, ostalo pa je namenjeno slovenskemu trgu. Številka v prid trgu EU z leti počasi raste, saj so na domačem trgu v preteklosti sodelovali z nekaterimi podjetji, ki so šla v stečaj, ali pa so nezanesljiva in niso redni plačniki, tako da se sodelovanju z njimi raje odpovedo.

5 TEMELJNA RAČUNOVODSKA IZKAZA

V letih 2010 in 2009 je podjetje Mizarstvo Selak, d. o. o., pripravilo računovodske izkaze v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi (SRS).

V nadaljevanju bomo predstavili letne računovodske izkaze bilanco stanja in izkaz poslovnega izida za leti 2010 in 2009 ter jih primerjali med seboj.

5.1 Bilanca stanja

Bilanca stanja prikazuje stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov ob koncu poslovnega leta. V letnem poročilu sta predstavljeni bilanci stanja na dan 31. 12. 2010 in na dan 31. 12. 2009, kar omogoča primerjavo med dvema obdobjema. Primerjava bilanc stanja obravnavane družbe za leti 2010 in 2009 je prikazana v preglednici 5, kjer je dodan tudi indeks 2010/2009.

Iz preglednice 5 se vidi, da so se celotna sredstva podjetja Mizarstvo Selak, ki jih sestavljajo stalna in gibljiva sredstva, v letu 2010 glede na preteklo leto povečala za 17 %. Pri tem so se stalna sredstva povečala za 150 %, gibljiva pa zmanjšala za 53 %. Na tako veliko zmanjšanje gibljivih sredstev so najbolj vplivale kratkoročne finančne naložbe, ki jih v letu 2010 v primerjavi s preteklim letom ni bilo. Povečane zaloge so odraz povečanja materiala v skladišču. Podjetje ima med sredstvi vezane tudi kratkoročne aktivne časovne razmejitve, ki se nanašajo na vnaprej plačane stroške in odhodke ter so se v letu 2010 glede na preteklo leto povečale za 21 %.

V podjetju s proizvodno dejavnostjo predstavljajo daleč največji delež med stalnimi sredstvi opredmetena osnovna sredstva. Med temi sredstvi prevladujejo vrednosti poslovnih zgradb s stavbnimi zemljišči in proizvodna oprema. V letu 2010 so se glede na preteklo leto opredmetena osnovna sredstva povečala za 189 %. Povečanje opredmetenih osnovnih sredstev je posledica povečanja vrednosti proizvodnih naprav in strojev, podjetje je namreč nabavilo nov CNC stroj in novo stiskalnico lesa. V letu 2010 so se glede na prejšnje leto povečala tudi denarna sredstva, to so predvsem dobroimetja pri bankah.

Pogled na pasivno stran bilance stanja pokaže, da se je celoten kapital podjetja v letu 2010 povečal za 18 %. Iz preglednice 5 je mogoče razbrati, da je v proučevanem podjetju Mizarstvo Selak, d. o. o., kapital v obeh obdobjih prevladujoča oblika obveznosti do virov sredstev. Podjetje s kapitalom oziroma z lastnimi viri financira okoli 92 % premoženja v obeh obravnavanih letih. Na osnovi takšnega deleža kapitala ugotavljamo, da v družbi pretežno prevladujejo obveznosti do virov sredstev, ki niso vračljiva. Dolgovi, ki so po določenem roku vračljivi, v obeh obravnavanih letih predstavljajo okoli 8 % deleža celotnih obveznosti do virov sredstev. Kratkoročne obveznosti so se povečale za 13 %, največji porast je zaznati pri kratkoročnih poslovnih obveznostih do dobaviteljev. V obveznostih do virov sredstev dolgoročne rezervacije in dolgoročne obveznosti ne predstavljajo nobenega deleža.

Preglednica 5: Primerjava bilance stanja za leti 2010 in 2009 (v EUR)

		31. 12. 2010	31. 12. 2009	Indeks 2010/09
	SREDSTVA	473.260	402.817	117
A	Stalna sredstva	350.569	140.473	250
I	Neopredmetena dolgoročna sredstva			
II	Opredmetena osnovna sredstva	320.971	110.875	289
	Zgradbe	106.027	107.419	99
	Proizvajalne naprave in stroji	212.745	714	298
	Druge naprave in oprema	2.199	2.150	102
III	Naložbene nepremičnine			
IV	Dolgoročne finančne naložbe			
V	Dolgoročne poslovne terjatve	29.598	29.598	100
B	Gibljava sredstva	122.136	261.887	47
II	Zaloge	15.959	9.479	168
	Material	(15.959)	(9.479)	168
III	Kratkoročne finančne naložbe	0	205.364	0
IV	Kratkoročne poslovne terjatve	54.754	45.388	121
V	Denarna sredstva	51.423	1.656	311
C	Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	555	457	121
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	473.262	402.817	117
A	Kapital	434.962	368.822	118
I	Vpoklicani kapital	262.528	262.528	100
	Osnovni kapital	262.528	262.528	100
II	Kapitalske rezerve	0	0	-
III	Rezerve iz dobička	8.622	5.315	162
	Zakonske rezerve	8.622	5.315	162
V	Preneseni čisti dobiček	100.979	53.310	189
VI	Čisti dobiček poslovnega leta	62.833	47.669	132
B	Dolgoročne rezervacije	0	0	-
C	Dolgoročne obveznosti	0	0	-
Č	Kratkoročne obveznosti	38.227	33.929	113
III	Kratkoročne poslovne obveznosti	38.227	33.929	113
	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	28.605	15.412	186
	Druge kratkoročne poslovne obveznosti	9.622	18.517	52
D	Kratkoročne pasivne časovne razmejitve	73	66	101

Vir: Mizarstvo Selak 2010 in 2009.

5.2 Izkaz poslovnega izida

Primerjava poslovnega izida podjetja za leti 2010 in 2009 je prikazana v preglednici 6.

Podjetje Mizarstvo Selak, d. o. o., je v letu 2010 ustvarilo za 10 % več čistih prihodkov od prodaje glede na preteklo leto. V letu 2010 so se tako povečali prihodki od prodaje na trgu EU za 21 %. Zmanjšali so se prihodki od prodaje na domačem trgu za 28 % zaradi prenehanja sodelovanja z nekim slovenskim kupcem zaradi njihovega slabega poslovanja. Vendar je to zanemarljivo, saj prodaja na domačem trgu znaša samo 14 % vseh prihodkov od prodaje.

V letu 2010 pa so se povečali tudi poslovni odhodki, in sicer za 15 % glede na prejšnje leto. Med poslovnimi odhodki sta najmočnejši kategoriji stroški blaga, materiala in storitev ter kategorija stroški dela. Prva predstavlja delež, večji od 56 %, s tem da zajemajo plače delež, ki je večji od 37 %, in so druga razmeroma visoka postavka poslovnih odhodkov. Vzrok za visok delež plač med poslovnimi odhodki je v delovno intenzivni dejavnosti podjetja.

Dobiček iz poslovanja se je leta 2010 glede na prejšnje leto zmanjšal za 11 %, vendar se je čisti dobiček povečal za 32 %. Na to je vplivalo predvsem to, da leta 2010 v primerjavi s prejšnjim letom podjetje ni imelo drugih odhodkov, imelo pa je druge prihodke.

Preglednica 6: Primerjava poslovnega izida za leti 2010 in 2009 (v EUR)

Besedilo	jan–dec 2010	jan–dec 2009	Indeks 2010/09
Čisti prihodki od prodaje	357.815	325.144	110
a) Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu	(51.498)	(71.196)	72
b) Čisti prihodki od prodaje na trgu EU	(306.317)	(253.948)	121
Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	0	0	-
Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	0	-
Drugi poslovni prihodki	0	1.600	0
Kosmati donos od poslovanja	357.815	326.744	110
Poslovni odhodki	291.865	252.879	115
Stroški blaga, materiala in storitev	164.852	125.495	131
a) Stroški porabljenega materiala	(125.185)	(94.966)	132
b) Stroški storitev	(39.667)	(30.529)	130
Stroški dela	109.928	104.234	105
a) Stroški plač	(83.775)	(74.498)	112
b) Stroški pokojninskih zavarovanj	0	(6.593)	0
c) Stroški drugih socialnih zavarovanj	(13.488)	(5.401)	250
č) Drugi stroški dela	(12.665)	(17.742)	71
Odpisi vrednosti	12.236	22.550	54
Drugi poslovni odhodki	4.849	600	808
Dobiček iz poslovanja	65.950	73.865	89
Finančni prihodki	4.091	4.001	102
Finančni odhodki	0	2	0
Drugi prihodki	6.084	1	608400
Drugi odhodki	67	11.086	0,6
= Celotni dobiček	76.058	66.779	114
Davek iz dobička	9.919	16.601	60
Čisti dobiček obračunskega obdobja	66.139	50.178	132

Vir: Mizarstvo Selak 2010 in 2009.

6 RAČUNOVODSKA ANALIZA POSLOVANJA PODJETJA S KAZALNIKI

Računovodski kazalniki so relativna števila, ki se nanašajo na gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki. Lahko so koeficienti, stopnje udeležbe ali indeksi. Dobijo se s primerjavo dveh kategorij. Če se količnik pomnoži s 100, govorimo o odstotnem koeficientu, odstotku udeležbe ali odstotnem indeksu (Mayr 2007, 137).

6.1 Temeljni kazalniki stanja financiranja

Kazalniki financiranja so usmerjeni v analizo financiranja podjetja (pasivna stran bilance stanja), pri čemer nas zanima delež kapitala, dolgov in časovnih razmejitev v strukturi vseh virov financiranja (Igličar in Hočevnar 1997, 231). V nadaljevanju bomo izračunali nekaj osnovnih kazalnikov te skupine.

Delež kapitala v financiranju

Delež kapitala v financiranju = kapital/obveznosti do virov sredstev.

V preglednici 7 so prikazani rezultati izračuna deleža kapitala v financiranju za leti 2010 in 2009.

Preglednica 7: Delež kapitala v financiranju

Gospodarska kategorija	2010	2009
Kapital	434.962	368.822
Obveznosti do virov sredstev	473.262	402.817
Delež kapitala v financiranju	91,9 %	91,6 %

Kazalnik delež kapitala v financiranju nam pove, kakšen je delež kapitala med celotnimi viri sredstev. Kazalnik se je z 91,6 % v letu 2009 še povečal na 91,9 % v letu 2010. V podjetju Mizarstvo Selak, d. o. o., je prisotna visoka stopnja kapitala, v letu 2010 ta predstavlja kar 91,9-odstotni delež med obveznostmi do virov sredstev. To pomeni, da je pretežni del sredstev v tekočem letu financiran iz lastnih virov. Izračunano razmerje je za poslovne partnerje zelo varno, za podjetje pa pomeni visoko stopnjo neodvisnosti.

Delež dolgov v financiranju (kazalnik dolgov v financiranju)

Delež dolgov v financiranju = dolgovi/obveznosti do virov sredstev.

Izračun deleža dolgov je prikazan v preglednici 8.

Preglednica 8: Delež dolgov v financiranju

Gospodarska kategorija	2010	2009
Dolgovi	38.227	33.929
Obveznosti do virov sredstev	473.262	402.817
Delež dolgov v financiranju	8,1 %	8,4 %

Kazalnik delež dolgov v financiranju kaže, kolikšen del sredstev podjetja je financiran s tujimi viri oziroma dolgovi. Višji kot je kazalnik, bolj je podjetje zadolženo. V preglednici 8 vidimo, da je v letu 2009 8,4-odstotni del sredstev financiran z dolgovi, v letu 2010 pa se je ta delež zmanjšal na 8,1 %. Bilančna vsota je ob tem porasla za 17 %, dolgovi pa za 13 %. To pomeni, da je podjetje Mizarstvo Selak malo zadolženo in da je podjetje finančno zelo neodvisno.

Kazalnik finančnega vzvoda

Kazalnik finančnega vzvoda = dolgovi/kapital.

Izračun kazalnika finančnega vzvoda je prikazan v preglednici 9.

Preglednica 9: Kazalnik finančnega vzvoda

Gospodarska kategorija	2010	2009
Dolgovi	38.227	33.929
Kapital	434.962	368.822
Kazalnik finančnega vzvoda	8,8 %	9,2 %

Kazalnik finančnega vzvoda nam pove razmerje med dolgovi in kapitalom. Večji kot je kazalnik, večji je delež dolgov med viri financiranja. Vrednost kazalnika v podjetju Mizarstvo Selak, d. o. o., je v obeh letih približno enaka. Podjetje je v letu 2009 imelo 9,2 % dolgov, v letu 2010 pa 8,8 %, kar kaže na malenkostno zmanjšanje dolgov, predvsem na račun zmanjšanja kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev.

Stopnja osnovnosti kapitala

Stopnja osnovnosti kapitala = osnovni kapital/kapital.

Izračun osnovnosti kapitala je prikazan v preglednici 10.

Preglednica 10: Stopnja osnovnosti kapitala

Gospodarska kategorija	2010	2009
Osnovni kapital	262.528	262.528
Kapital	434.962	368.822
Delež osnovnega kapitala v kapitalu	60,4 %	71,2 %

Stopnja osnovnosti kapitala kaže delež osnovnega kapitala v kapitalu. Podjetje Mizarstvo Selak, d. o. o., je leta 2009 imelo 71,2-odstotni delež osnovnega kapitala v celotnem kapitalu, leta 2010 pa se je delež zmanjšal na 60,4 %. Do razlike prihaja zaradi višje vrednosti kapitala v letu 2010, ki se je najbolj povišal na račun prenesenega čistega dobička iz prejšnjega leta.

6.2 Temeljni kazalniki stanja investiranja

S kazalniki investiranja analiziramo strukturo sredstev v podjetju, kar pomeni, da se nanašajo na aktivno stran bilance stanja. Premoženje podjetja so njegova sredstva, s temi kazalniki tako spremljamo strukturo in gibanje premoženja podjetja. Sestava premoženja podjetja je močno odvisna od panoge, v kateri podjetje dela, tehnološke ali delovne intenzivnosti podjetja.

Sredstva in obveznosti do virov sredstev so postavke bilance stanja, zato tudi njihovo analiziranje pomeni analiziranje bilance stanja. Največkrat jih lahko pravilno presodimo, če jih primerjamo še z drugimi podatki (Igličar in Hočevar 1997, 234).

Delež stalnih sredstev

Delež stalnih sredstev v sredstvih = stalna sredstva/sredstva.

Izračun deleža stalnih sredstev v sredstvih je prikazan v preglednici 11.

Preglednica 11: Delež stalnih sredstev v sredstvih

Gospodarska kategorija	2010	2009
Stalna sredstva	350.569	140.473
Sredstva	473.260	402.817
Delež stalnih sredstev	74,1 %	34,9 %

Delež stalnih sredstev v sredstvih pove delež, ki ga imajo stalna sredstva med vsemi sredstvi podjetja. V letu 2009 je delež stalnih sredstev med vsemi sredstvi v podjetju znašal 34,9 % in se je povečal na 74,1-odstotni delež v letu 2010. Do takšnega povečanja deleža stalnih sredstev v sredstvih je prišlo zaradi nakupa dveh novih strojev v letu 2010.

Stopnja obratnosti investiranja

Delež gibljivih sredstev = gibljiva sredstva/sredstva.

Izračun deleža gibljivih sredstev v sredstvih je prikazan v preglednici 12.

Preglednica 12: Delež gibljivih sredstev v sredstvih

Gospodarska kategorija	2010	2009
Gibljiva sredstva	122.136	261.887
Sredstva	473.260	402.817
Delež gibljivih sredstev	25,8 %	65,0 %

Ob povečanju deleža stalnih sredstev se je zmanjšal delež gibljivih sredstev v celotnem premoženju, in sicer s 65,0 % v letu 2009 na 25,8 % v letu 2010. Gibljiva sredstva so se zmanjšala, ker podjetje v letu 2010 ni več imelo kratkoročnih finančnih naložb. V letu 2010 pa so se povečale postavke zaloge, kratkoročne poslovne terjatve in denarna sredstva zaradi povečanja poslovne dejavnosti.

Kazalnik tehnične opremljenosti dela

Koeficient opremljenosti dela s sredstvi = sredstva/število zaposlenih.

Izračun koeficienta opremljenosti dela s sredstvi je prikazan v preglednici 13.

Preglednica 13: Koeficient opremljenosti dela s sredstvi

Gospodarska kategorija	2010	2009
Sredstva	473.260	402.817
Število zaposlenih	5	5
Koeficient	94.652	80.563

Koeficient opremljenosti dela s sredstvi nam pove, s kolikšno vrednostjo sredstev razpolaga vsak zaposleni. Leta 2010 vsak zaposlen razpolaga z več sredstvi kot leta 2009. Do razlike prihaja zaradi večje vrednosti sredstev v letu 2010 glede na prejšnje leto.

6.3 Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja

Pri kazalnikih vodoravnega finančnega ustroja med seboj primerjamo posamezne postavke sredstev (aktive) in posamezne postavke obveznosti do virov sredstev (pasive). Njihove vrednosti so še posebno zanimive za posojilodajalce, saj kažejo na plačilno sposobnost podjetja v danem trenutku.

Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev

Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev kaže razmerje med kapitalom in osnovnimi sredstvi (po neodpisani vrednosti), ki kaže lastniško financiranje osnovnih sredstev. Če je kazalnik manjši od 1, pomeni, da so osnovna sredstva financirana s kapitalom in z dolgovi. Če pa je kazalnik večji od 1, pomeni, da lastniki s kapitalom financirajo več kot samo osnovna sredstva (Biloslavo 1999, 118).

Kapitalska pokritost osnovnih sredstev = kapital/osnovna sredstva.

Izračun koeficienta kapitalske pokritosti osnovnih sredstev je prikazan v preglednici 14.

Preglednica 14: Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev

Gospodarska kategorija	2010	2009
Kapital	434.962	368.822
Osnovna sredstva	320.971	110.875
Koeficient	1,36	3,33

Osnovna sredstva so v celoti pokrita z lastnimi viri, saj je v obeh letih ugotovljen presežek pokritja z lastnimi viri, v letu 2009 za 233 % oziroma za 35,5 % v letu 2010. Visoka sprememba kazalnika je predvsem posledica povečanja osnovnih sredstev.

Koeficient kapitalske pokritosti stalnih sredstev in zalog

Kapitalska pokritost stalnih sredstev in zalog = kapital/stalna sredstva + zaloge.

Izračun kapitalske pokritosti stalnih sredstev in zalog je prikazan v preglednici 15.

Preglednica 15: Koeficient kapitalske pokritosti stalnih sredstev in zalog

Gospodarska kategorija	2010	2009
Kapital	434.962	368.822
Stalna sredstva + zaloge	366.528	149.952
Koeficient	1,19	2,46

Obseg kapitala v obeh obravnavanih letih zadošča tudi za pokritje sredstev, vezanih v zalogah.

6.4 Kazalniki gospodarnosti

S kazalniki gospodarnosti želimo ugotoviti, koliko smo ustvarili dobička ali izgube in kako smo bili glede na razpoložljiva sredstva uspešni (Zadravec 2003, 159).

Kazalnik celotne gospodarnosti poslovanja

Celotna gospodarnost = prihodki/odhodki.

Izračun koeficienta celotne gospodarnosti je prikazan v preglednici 16.

Preglednica 16: Koeficient celotne gospodarnosti

Gospodarska kategorija	2010	2009
Prihodki	367.990	329.146
Odhodki	291.932	263.967
Koeficient	1,26	1,25

Kazalnik celotne gospodarnosti poslovanja nam kaže razmerje med celotnimi prihodki in celotnimi odhodki. Pozitiven kazalnik pomeni poslovanje z dobičkom, kazalnik z negativnim predznakom pa pomeni poslovanje z izgubo. Iz preglednice 16 lahko razberemo, da je imelo podjetje Mizarstvo Selak, d. o. o., vrednost koeficienta v letu 2010 1,26, kar je še nekoliko več kot leta 2009, ko je koeficient znašal 1,25. Podjetje je v obeh obravnavanih letih poslovalo gospodarno oziroma z dobičkom.

Kazalnik gospodarnosti poslovanja

Gospodarnost poslovanja = poslovni prihodki/poslovni odhodki.

Izračun koeficienta gospodarnosti poslovanja je prikazan v preglednici 17.

Preglednica 17: Koeficient gospodarnosti poslovanja

Gospodarska kategorija	2010	2009
Poslovni prihodki	357.815	325.144
Poslovni odhodki	291.865	252.879
Koeficient	1,23	1,29

Koeficient gospodarnosti poslovanja kaže razmerje med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki. Večji koeficient pomeni boljšo gospodarnost. V letu 2010 je koeficient znašal 1,23, kar je za 4,7 % slabše kot leta 2009, ko je koeficient znašal 1,29.

6.5 Kazalniki donosnosti

Pri kazalnikih donosnosti nas zanima donosnost oziroma rentabilnost prihodkov, sredstev in kapitala. Nekateri kazalniki donosnosti prihodkov izhajajo že iz navpične analize izkaza uspeha (Igličar in Hočevar 1997, 243).

Dobičkonosnost kapitala

Dobičkonosnost kapitala = čisti dobiček/povprečno stanje kapitala.

Izračun dobičkonosnosti kapitala je prikazan v preglednici 18.

Preglednica 18: Dobičkonosnost kapitala

Gospodarska kategorija	2010	2009
Čisti dobiček	66.139	50.178
Povprečno stanje kapitala	401.892	343.733
Dobičkonosnost kapitala	16,5 %	14,6 %

Kazalnik dobičkonosnosti kapitala je zanimiv predvsem za lastnike kapitala oziroma podjetja. Podjetje Mizarstvo Selak, d. o. o., je v letu 2010 doseglo 16,5-odstotno donosnost kapitala, kar pomeni, da je podjetje v letu 2010 na 100 enot kapitala ustvarilo 16,5 enote čistega dobička. Dobičkonosnost kapitala se je od leta 2009 nekoliko povečala, saj je v letu 2009 podjetje na 100 enot kapitala ustvarilo 14,6 enote čistega dobička, kar je 1,9 enote čistega dobička manj kot leta 2010.

Dobičkonosnost sredstev

Dobičkonosnost sredstev = čisti dobiček + finančni odhodki/povprečno stanje sredstev.

Izračun dobičkonosnosti sredstev je prikazan v preglednici 19.

Preglednica 19: Dobičkonosnost sredstev

Gospodarska kategorija	2010	2009
Čisti dobiček + finančni odhodki	66.139	50.180
Povprečno stanje sredstev	438.039	378.342
Dobičkonosnost sredstev	15,1 %	13,3 %

Kazalnik dobičkonosnosti sredstev kaže razmerje med doseženim rezultatom poslovanja in vloženimi sredstvi. V podjetju Mizarstvo Selak, d. o. o., se je donosnost sredstev iz leta 2009, ko je ta znašala 13,3 %, malenkost povečala in je v letu 2010 znašala 15,1 %. Večja je vrednost kazalnika, uspešnejše je poslovanje podjetja.

6.6 Povzetek vseh kazalnikov

Preglednica 20 prikazuje povzetek vseh obravnavanih kazalnikov za leti 2009 in 2010.

Preglednica 20: Povzetek vseh kazalnikov

Kazalniki	2010	2009
Temeljni kazalniki stanja financiranja		
Delež kapitala v financiranju	91,9 %	91,6 %
Delež dolgov v financiranju	8,1 %	8,4 %
Kazalnik finančnega vzvoda	8,8 %	9,2 %
Delež osnovnega kapitala v kapitalu	60,4 %	71,2 %
Temeljni kazalniki stanja investiranja		
Delež stalnih sredstev	74,1 %	34,9 %
Delež gibljivih sredstev	25,8 %	65,0 %
Kazalnik tehnične opremljenosti dela s sredstvi	94.652	80.563
Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja		
Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev	1,36	3,33
Koeficient kapitalske pokritosti stalnih sredstev in zalog	1,19	2,46
Temeljni kazalniki gospodarnosti		
Kazalnik celotne gospodarnosti poslovanja	1,26	1,25
Kazalnik gospodarnosti poslovanja	1,23	1,29
Temeljni kazalniki donosnosti		
Dobičkonosnost kapitala	16,5 %	14,6 %
Dobičkonosnost sredstev	15,1 %	13,3 %

7 SKLEP

V zaključni projektni nalogi smo se osredotočili na računovodske izkaze manjše gospodarske družbe, ki je družinsko podjetje. Cilj naloge je bil analizirati podatke iz temeljnih računovodskih izkazov podjetja.

Zaključna projektna naloga je razdeljena na teoretični in empirični del. V teoretičnem delu smo predstavili gospodarske kategorije, ki jih računovodstvo spremlja in proučuje. To so stroški, odhodki, prihodki, poslovni izid, sredstva in obveznosti do virov sredstev. V nadaljevanju smo predstavili temeljne računovodske izkaze, ki so bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala. Za vse družbe sta obvezna računovodska izkaza bilanca stanja in izkaz poslovnega izida.

V empiričnem delu naloge je predstavljeno obravnavano podjetje Mizarstvo Selak, d. o. o., ki se ukvarja predvsem s predelavo masivnega lesa – od deske do končnega izdelka. Podjetje je za leto 2010 pripravilo računovodsko poročilo, ki vsebuje oba temeljna računovodska izkaza, ki smo ju v zaključni projektni nalogi analizirali. Poslovnega poročila podjetje nima, saj za mala podjetja, ki ne nastopajo na borzi vrednostnih papirjev, ni obvezno. Pri analizi s kazalniki smo poudarili najbolj pogosto uporabljene kazalnike po posameznih skupinah. To so kazalniki stanja financiranja, kazalniki stanja investiranja, kazalniki vodoravnega finančnega ustroja, kazalniki gospodarnosti in kazalniki donosnosti.

Analiza računovodskega poročila podjetja Mizarstvo Selak, d. o. o., je pokazala, da je podjetje v letu 2010 doseglo pozitiven poslovni rezultat, tako kot tudi v letu 2009. Že prvi pogled na izkaz poslovnega izida za dve zaporedni poslovni leti nam kaže, da so se čisti prihodki od prodaje povečali za 10 %, od tega so se povečali prihodki od prodaje na trgu EU za 21 %. Povečali pa so se tudi poslovni odhodki, in sicer za 15 %. Čisti dobiček je dosegel 66.000,00 EUR, kar je bilo za 32 % več kot v preteklem letu.

Iz bilance stanja za isti zaporedni poslovni leti lahko ugotovimo, da so se celotna sredstva podjetja v letu 2010 povečala za 17 %. Stalna sredstva so se povečala za 150 %, na kar je vplivalo predvsem povečanje osnovnih sredstev. Gibljiva sredstva pa so se zmanjšala za 53 %, ker v letu 2010 podjetje ni imelo kratkoročnih finančnih naložb. Na pasivni strani bilance stanja vidimo, da se je kapital v letu 2010 povečal za 18 %.

Nadaljevali smo z analizo poslovanja podjetja s pomočjo kazalnikov. Iz izračuna temeljnih kazalnikov stanja financiranja je razvidno, da podjetje s kapitalom oziroma z lastnimi viri financira skoraj 92 % premoženja, dolgovi predstavljajo le 8-odstotni delež celotnih obveznosti do virov sredstev. Podjetje je torej finančno zelo neodvisno. Kazalniki stanja investiranja nam razkrivajo, da ima podjetje velik delež stalnih sredstev med sredstvi. V letu 2010 je ta delež kar 74,1 % in se je povišal s 34,9 % v prejšnjem letu zaradi povečanja osnovnih sredstev. Kazalnik celotne gospodarnosti v letu 2010 je 1,26, kar pomeni, da ima

podjetje več prihodkov kot odhodkov in posluje gospodarno. Kazalnik se je v primerjavi s prejšnjim letom minimalno povišal, vendar se je nekoliko znižal kazalnik gospodarnosti poslovanja, ki kaže razmerje med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki. Izračunana kazalnika dobičkonosnosti kapitala in dobičkonosnosti sredstev kažeta na njuno zvišanje na 16,5 % oziroma 15,1 % ter kažeta na uspešno poslovanje podjetja.

Analiza poslovanja podjetja Mizarstvo Selak, d. o. o., nam ni razkrila večjih problemov v poslovanju. Leta 2010 v primerjavi z letom 2009 v bilanci stanja in izkazu poslovnega uspeha ni bilo večjih sprememb. Vsekakor pa bo zanimivo spremljati računovodska poročila v letu 2011, saj se v lesarski panogi gospodarska kriza kaže šele zdaj. Podjetje se trenutno kljub krizi dobro drži in ohranja svoj položaj na trgu predvsem z vrhunsko kakovostjo izdelkov ter z optimizmom zre v boljše čase. Za večjo stabilnost in seveda tudi večjo uspešnost poslovanja pa bo treba poiskati nove kupce, predvsem take, ki prisegajo predvsem na visoko kakovost kot pa na ugodno ceno. Le tako bo podjetju uspelo obdržati svoje mesto na trgu oziroma ga izboljšati.

LITERATURA IN VIRI

- Biloslavo, Roberto. 1999. *Metode in modeli za management*. Koper: Visoka šola za management.
- Dobeic, Edvin in Branka Kolarič. 2000. *Računovodstvo 1*. Ljubljana: DZS.
- Horvat, Tatjana. 2000. *Priprava letnega poročila za komuniciranje z interesnimi skupinami podjetja*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Igličar, Aleksander in Marko Hočevar. 1997. *Računovodstvo za managerje*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Kokotec-Novak, Majda, Bojana Korošec in Dane Melavc. 2002. *Osnove računovodstva z bilanciranjem*. Kranj: Moderna organizacija v sestavi Fakultete za organizacijske vede.
- Mayr, Branko. 2007. *Uvod v računovodstvo*. Ljubljana: Visoka šola za računovodstvo.
- Milost, Franko. 1996. *Računovodstvo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Visoka upravna šola.
- Milost, Franko. 2009. *Osnove računovodstva*. Koper: Fakulteta za management.
- Mizarstvo Selak. 2010. *Bilanca stanja podjetja Mizarstvo Selak za leto 2010*. Poslovni dokumenti, Mizarstvo Selak.
- Mizarstvo Selak. 2010. *Izkaz poslovnega izida podjetja Mizarstvo Selak za leto 2010*. Poslovni dokumenti, Mizarstvo Selak.
- Slovenski računovodski standardi (SRS). *Uradni list RS*, št. 118/2005, 10/2006.
- Turk, Ivan in Dane Melavc. 1998. *Računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija.
- Turk, Ivan in Dane Melavc. 2001. *Računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija.
- Zadravec, Rajko. 2003. *Zaključni račun po novem: prenovljeni računovodski izkazi in njihova analiza za poslovno odločanje*. Ljubljana: Primath.